

Motion till riksdagen

1989/90:K250

av Kent Lundgren och Hans Nyhage (mp, m)

Ersättning på grund av oförutsedda effekter i lagstiftningen

I en stat med Sveriges strukturella utveckling stiftas en mycket stor mängd lagar årligen. Detta kräver en sofistikerad lagstiftningsprocess, som med nödvändighet är organsatoriskt och byråkratiskt utformad för att fylla mycket högt ställda krav på rättsäkerhet och trygghet i samhället.

Men i en sådan process, med så många inbördes beroenden mellan olika lagområden, så är det oundvikligt att oförutsedda effekter då och då kan uppstå.

I de flesta fall händer ingenting, utan lagstiftarna själva, rättsmaskineriets skickliga hantverkare, vakna juridikstudenter och ibland även mediarepresentanter upptäcker och slår larm om felaktigheter, eller tveksamheter, så att rättelse kan ske.

Men i enstaka olyckliga fall inträffar skada för enskild person och denne kan då råka riktigt illa ut. I en del fall uppstår då så stor publicitet att någon regeringsföreträdare engagerar sig och rättar till missförhållandet, så som t.ex. skedde i fallet med Evert Hjortberg. Men i andra sammanhang är inte offret lika massmedialt intressant och kan inte få till stånd någon rättelse av sitt fall – hur moraliskt rätt han/hon än har.

Dessutom är det faktiskt så, att regeringen kan tvingas skriva en särskild proposition om enskild person i sådana fall och det är ett förfaringsätt som knappast låter sig göras.

Enklaste sättet att komma runt detta sällsynta, men – för den drabbade – obehagliga fenomen, är att skapa en fond ur vilken ersättning kan utbetalas efter ansökan från den drabbade och bedömning av därtill utsedd instans – en lagrättningsfond.

En ersättning för förlust, som utbetalas ur denna fond, är således alltid moraliskt betingad – aldrig juridiskt – varför begreppet "rätt till ersättning" aldrig kan förekomma i dessa sammanhang. Inte heller kan en skyldig orsakare stå att finna, utom möjligen lagstiftningsprocessen som sådan och en process som överenskommit i demokratisk ordning är hela landets ansvar.

En lämplig storlek på denna fond kan under en försöksperiod – tills erfarenheter vunnits om lämplig storlek – vara 200 basbelopp och regeringen bör fylla på fonden varje år upp till detta belopp, tills riksdagen tar annat beslut.

Lämplig instans att bedöma och verkställa utbetalningar ur fonden kan t.ex. vara lagrådet, HD, eller annan neutral och opolitisk instans.

Hemställan

Mot. 1989/90

K250

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av en lagrättningsfond.

Stockholm den 25 januari 1990

Kent Lundgren (mp)

Hans Nyhage (m)